ANADOLU UNIVERSITY | GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES
AJESI
ANADOLU JOURNAL OF EDUCATIONAL SCIENCES INTERNATIONAL

DOI: 10.18039/ajesi.1673280

Determining Research Priorities for Open and Distance Education Systems[1]

Hakan KILINC[2], Fırat SOSUNCU[3], Cengiz Hakan AYDIN[4]

Date Submitted: *10.04.2025* ***Date Accepted:*** *16.08.2025* ***Type:*** *Research Article*

Abstract

This study was conducted to identify the challenges encountered in large-scale open and distance education institutions such as Anadolu University Open Education system, to offer solutions and to determine relevant research priorities. The project adopted a qualitative case study design. Participants were selected through criterion sampling, consisting of academic and administrative personnel with a minimum of five years of experience within Anadolu University's Open Education System. Data was collected via focus group interviews utilizing semi-structured questions. The interview form, comprising six open-ended questions, was refined based on feedback from qualitative research experts. Findings were categorized into four main themes: (i) production, (ii) implementation, (iii) assessment-evaluation, and (iv) business development. Significant sub-themes highlighted in the study include: considering editors' and authors' areas of expertise; developing quality scales specific to educational materials; reviewing content repetitions; enhancing editors' engagement with textbooks; initiatives aimed at retaining human resources; ensuring mobile compatibility of learning environments; leveraging artificial intelligence for support services; exploring the feasibility of supervised online examinations; diversifying examination questions; investigating reasons behind student attrition; and analyzing learner preferences during program selection processes. Existing gaps in literature concerning distance education pose significant issues for Anadolu University's Open Education System, which serves millions of learners on a mass scale. Outcomes from this research aim to enhance the effectiveness and efficiency of the system, thereby strengthening its lifelong learning mission and providing learners with improved educational opportunities.

Keywords: Anadolu University, Open Education System, open and distance education institutions, distance education, life long learning, research priorities

Cite: Kılınç, H., Sösuncu, F., & Aydın, C. H. (2025). Determining research priorities for open and distance education systems. *Anadolu Journal of Educational Sciences International, 15*(3), 1017-1044. https://doi.org/10.18039/ajesi.1673280

CC BY NC SA

[1]This study was supported by Anadolu University Scientific Research Projects under the Publication and Research Incentive Project number 2008E104.
[2](Corresponding Author) Assoc. Prof. Dr. Anadolu University, Faculty of Education, Department of Lifelong Learning and Adult Education, Türkiye, hakankilinc@anadolu.edu.tr , https://orcid.org/0000-0002-4301-1370
[3]Research Assistant, Anadolu University, Institute of Graduate Education, Türkiye, fsosuncu@anadolu.edu.tr , https://orcid.org/0000-0002-7827-2300
[4]Prof. Dr. Özyeğin University, Department of Educational Communications and Technology, Türkiye, hakan.aydin@ozyegin.edu.tr , https://orcid.org/0000-0002-9186-1791

ANADOLU UNIVERSITY | GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES
AJESI
ANADOLU JOURNAL OF EDUCATIONAL SCIENCES INTERNATIONAL

DOI: 10.18039/ajesi.1673280

Açık ve Uzaktan Eğitim Sistemlerine Yönelik Araştırma Önceliklerinin Belirlenmesi[1]

Hakan KILINÇ[2], Fırat SÖSUNCU[3], Cengiz Hakan AYDIN[4]

Gönderim Tarihi: *10.04.2025* ***Kabul Tarihi:*** *16.08.2025* ***Türü:*** *Araştırma Makalesi*

Öz

Bu çalışma, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim sistemi gibi geniş ölçekli açık ve uzaktan eğitim kurumlarında karşılaşılan zorlukları belirlemek, çözüm önerileri sunmak ve ilgili araştırma önceliklerini saptamak amacıyla yürütülmüştür. Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması (case study) deseni kullanılmıştır. Katılımcılar, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi'nde en az beş yıl deneyime sahip akademik ve idari personelden ölçüt örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Katılımcıların görüşleri, yarı yapılandırılmış görüşme soruları kullanılarak gerçekleştirilen odak grup görüşmeleriyle elde edilmiştir. Görüşme formu, nitel araştırma uzmanlarının görüşleriyle şekillendirilmiş ve toplam 6 açık uçlu sorudan oluşmuştur. Araştırmada elde edilen bulgular; (i) üretim, (ii) yürütme, (iii) ölçme-değerlendirme ve (iv) iş geliştirme olarak dört ana tema altında sınıflandırılmıştır. Çalışmada ön plana çıkan alt temalar şu şekildedir: editör ve yazarların uzmanlık alanlarının dikkate alınması, materyallere özgü kalite ölçeğinin geliştirilmesi, içerik tekrarlarının gözden geçirilmesi, editörlerin kitaplara ilgisinin artırılması, insan kaynağının korunmasına yönelik çalışmalar yapılması, öğrenme ortamlarının mobil uyumluluğunun sağlanması, destek hizmetlerinde yapay zekanın kullanılması, gözetimli çevrimiçi sınavların uygulanabilirliğinin araştırılması, sınav sorularında çeşitlilik sağlanması, sistemi terk eden öğrencilerin nedenlerinin incelenmesi ve program seçimlerinde öğrenci tercihlerinin analiz edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Uzaktan eğitim alanındaki mevcut literatürde eksiklikler bulunması, milyonlarca öğrencisiyle kitlesel düzeyde eğitim hizmeti sunan açık ve uzaktan eğitim kurumları için önemli bir sorundur. Bu çalışmanın bulguları, sistemin daha etkili ve verimli işlemesini sağlayarak, hayat boyu öğrenme misyonunu güçlendirecek ve öğrenenlere daha kaliteli eğitim imkânları sunacaktır.

Anahtar kelimeler: Anadolu Üniversitesi, Açık Öğretim Sistemi, açık ve uzaktan eğitim kurumları, uzaktan eğitim, hayat boyu öğrenme, araştırma öncelikleri

Atıf: Kılınç, H., Sösuncu, F., ve Aydın, C. H. (2025). Açık ve uzaktan eğitim sistemlerine yönelik araştırma önceliklerinin belirlenmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International 15*(3), 1017-1044. https://doi.org/10.18039/ajesi.1673280

[1]Bu çalışma, Anadolu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri kapsamında 2008E104 numarasıyla Yayın ve Araştırma Teşvik Projesi türünde desteklenmiştir.
[2](Sorumlu Yazar) Doç. Dr. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Hayatboyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi Anabilim Dalı, Türkiye, hakankilinc@anadolu.edu.tr , https://orcid.org/0000-0002-4301-1370
[3]Araştırma Görevlisi, Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türkiye, fsosuncu@anadolu.edu.tr , https://orcid.org/0000-0002-7827-2300
[4]Prof. Dr. Özyeğin Üniversitesi, Eğitim İletişimi ve Teknolojisi Anabilim Dalı, Türkiye, hakan.aydin@ozyegin.edu.tr , https://orcid.org/0000-0002-9186-1791

Giriş

Uzaktan eğitim, dijital teknolojilerin yükselişiyle birlikte yükseköğretimin küresel ölçekte yeniden şekillenmesine neden olmuş; esneklik, erişilebilirlik ve yaşam boyu öğrenme olanakları sunması sebebiyle eğitim sistemlerinin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir (Bozkurt & Sharma, 2020; Zawacki-Richter, 2021). Eğitim politikalarının dönüşümüyle birlikte uzaktan öğrenme ortamları, yalnızca erişim problemlerine çözüm sunmakla kalmayıp, aynı zamanda pedagojik uygulamalarda yeniliklerin test edildiği bir laboratuvar işlevi de görmektedir. Özellikle pandemi sonrası dönemde, bu sistemler milyonlarca öğreneni barındıran devasa platformlara evrilmiş ve kalite, etkililik ve sürdürülebilirlik gibi kavramlar ön plana çıkmıştır (Rapanta vd., 2020; Hodges vd., 2020).

Hayat boyu öğrenmenin ana damarlarından biri olan uzaktan eğitim alanı, diğer alanlara oranla nispeten daha yeni bir alandır (Zawacki-Richter ve Naidu, 2016). Dolayısıyla, uzaktan eğitim alanında gerçekleştirilmiş olan çalışmaların çeşitlilik ve nicelik bakımından diğer alanlara göre daha az sayıda olduğu ifade edilebilir. Bunun yanı sıra uzaktan eğitim alanının önde gelen isimlerinden Otto Peters, 1960'lı yıllardan itibaren uzaktan eğitimde gerçekleştirilen çalışmaların dikkate değer bir şekilde ilerleme kaydettiğine değinmiştir (Peters, 2014). Harmanlanmış eğitim ve eş-zamanlı/eş-zamansız öğrenme ortamlarının desteklenmesi dahil olmak üzere alternatif öğretme ve öğrenme modelleri sunan uzaktan eğitim (Garrison, 2011), farklı disiplinlerin özel gereksinimlerine göre çeşitli şekillerde uygulanabildiği için çok çeşitli disiplinleri kapsamaktadır (Sangra vd., 2012; Tibaná-Herrera vd., 2018). Bu sayede hayat boyu öğrenme paradigmasını benimseyen öğrenenler için önemli bir alternatif de uzaktan eğitim sistemleridir. Bunun yanı sıra, psikoloji, insan-bilgisayar etkileşimi, sosyoloji, öğretim tasarımı, eğitim ve iletişim gibi farklı alanlardan araştırmacılar, uzaktan eğitim ile ilgili stratejiler ve sistemler geliştirmek için bu alana katkıda bulunmaktadır (Tibaná- Herrera vd. 2018). Bu bağlamda uzaktan eğitimin geniş bir araştırma ve uygulama literatürüne sahip, güncel ve çok disiplinli bir alan olduğu ifade edilebilir.

Dünya'nın özellikle bilimsel gelişmeler ve toplumsal değişimler açısından köklü değişimlere uğraması, disiplinler arası bir alan olan uzaktan eğitim alanına olan ihtiyacı daha da artırmaktadır (Bozkurt vd.,2015). Bu nedenle, bireylerin eğitim alanındaki taleplerini karşılayabilmek ve bu sürekli değişimlere uyum sağlayabilmek için akademik araştırma ve uygulamaların odak noktası haline gelmiş olan uzaktan eğitim alanındaki (Aparicio vd., 2016; Sung vd., 2016) eğilimleri ve sorunları anlamak ve bunlar hakkında daha derin bir kavrayış elde etmek daha kaliteli bir öğrenme ortamı için önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Moore (2005), uzaktan eğitimde kalite konusunda gerçekleştirmiş olduğu bir araştırmada; etkili öğrenme, erişim, öğrenen memnuniyeti, kurumsal memnuniyet ve maliyet etkililiğini kalite göstergeleri olarak belirlemiştir. Bununla birlikte, uzaktan eğitim ile ilgili gerçekleştirilen araştırmalar sonucunda; etkileşim yetersizliği, motivasyon kaybı, beklentilerin karşılanamaması, memnuniyet oranlarının düşük olması gibi faktörlerin terk oranlarını etkileyen faktörler olduğu tespit edilmiştir (De Paepe vd., 2018; Vogel vd., 2018) Bu bağlamda, uzaktan eğitim sistemlerinde görev yapan paydaşların Moore tarafından ifade edilen bu önemli başlıklar altında görüşlerine başvurulması, uzaktan eğitim süreçlerinde kaliteyi yakalayabilmek için gerekli görülen bir unsurdur. Uzaktan eğitim sürecininde kalitenin artması ise terk oranlarını azaltacak bir unsur olarak değerlendirilebilir. Bu noktada, uzaktan eğitim alanına katkı sağlayabilmek için uzaktan eğitim sistemlerinin temalarını, eğilimlerini ve önemli görülen

araştırma konularını belirlemek gerekmektedir (Gürcan ve Çağıltay, 2020). Uzaktan eğitim alanındaki eğilimler ve gereksinimler konusunda gerçekleştirilmiş olan çalışmaların sınırlı olduğu (Zawacki-Richter ve Naidu, 2016) göz önüne alındığında, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi gibi mega ölçekte bir uzaktan eğitim sistemi kapsamında hangi araştırma önceliklerinin olduğunu belirlemek, sistemden alınacak olan verimin artması, daha verimli öğrenme sürecinin gerçekleşmesi ve tüm paydaşların beklentilerinin karşılanabilmesi açısından önem taşımaktadır.

Problem Durumu

Teknolojinin hızla ilerlemesi, öğrenme ortamlarının da bu gelişmelerden etkilenerek çeşitlenmesine neden olmuştur. Lazda-Cazers'e (2010) göre, öğrenme ortamlarında duyulan ihtiyaçlar teknolojik gelişmelerle birlikte artmış ve geleneksel yöntemler bu ihtiyaçları karşılamada yetersiz kalmıştır. Bu doğrultuda bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitim süreçlerine entegre edilmesiyle, eş zamanlı ya da eş zamansız erişilebilen uzaktan eğitim ortamları giderek daha fazla önem kazanmıştır. Ancak uzaktan eğitim kavramı tanımlanırken, açık öğretim, uzaktan öğrenim, açık ve uzaktan öğrenim gibi birçok farklı terim birbiri yerine kullanılmakta ve bu durum günümüzde de devam etmektedir (Aydın, 2011). Bu durumda alanda bir kavram bütünlüğünün olmadığı göstermektedir.

Küresel dijital dönüşüm, yükseköğretim kurumlarını geleneksel öğretim yöntemlerini gözden geçirmeye ve daha esnek, ölçeklenebilir ve kapsayıcı modeller geliştirmeye zorlamaktadır (Veletsianos, 2020). Uzaktan eğitim sistemleri bu dönüşümde merkezî bir rol oynamaktadır; ancak bu sistemlerin büyümesi, beraberinde karmaşık sorunları da gündeme getirmiştir.

Mevcut literatür uzaktan eğitimi, geleneksel bir sınıfın dışında öğrenenler ve öğreticiler arasında teknolojinin de yardımıyla çevrimiçi etkileşim ve işbirliği uygulamalarına olanak tanıyan hayat boyu öğrenme olanaklarına sahip öğrenme süreci olarak tanımlar (Sangra vd. , 2012; Sun vd. 2008). Çoğu durumda, tamamen çevrimiçi olarak verilen bir kursa, programa veya dereceye atıfta bulunur. Alana özgü literatürde uzaktan eğitim; mobil öğrenme, çevrimiçi öğrenme, web tabanlı öğrenme, çevrimiçi eğitim, dağıtık eğitim ve kitlesel açık çevrimiçi dersler, hayat boyu öğrenme gibi uzaktan öğrenme bağlamında kullanılan çok çeşitli terimler ile ifade edilmektedir (Aparicio vd., 2016; Fang vd., 2019). Bu bağlamda, gelişmiş bilgi ve iletişim teknolojilerinin tüm olanaklarını etkin bir şekilde kullanan uzaktan eğitim, günümüzün dinamik ve esnek eğitim ortamları için toplumun her kesiminden insanın ilgisini çekebilecek güçlü bir eğitim olgusu haline gelmiştir (Garrison,2011; Sangra vd., 2012; Sunget vd., 2016). Bu haliyle de uzaktan eğitimin hayat boyu öğrenme paradigmasını oldukça güçlü bir şekilde beslediği de aşikardır. Dolayısıyla hayat boyu öğrenme olanaklarına sahip olan uzaktan eğitim alanında var olan sorunları tespit etmek ve bu sorunların çözümü için çaba harcamak oldukça değerli olacaktır.

Mekândan ve zamandan bağımsız olarak esnek, rahat ve yaşam boyu öğrenme deneyimi sunan uzaktan eğitim ortamları, sahip olduğu özellikler neticesinde mevcut geleneksel eğitim programlarını da desteklemekte ve geliştirmektedir. Bilgi, beceri ve öğrenmenin günümüz teknolojik yaşam döngüsünde artan önemi, uzaktan eğitim araştırma ve uygulamalarının artmasına ve çeşitlenmesine yol açmıştır. Bu bağlamda, uzaktan eğitim

alanında duyulan gereksinimleri ortaya çıkarmayı amaçlayan ve bu alandaki eğilimlerin neler olduğunu belirleyen araştırmalara olan gereksinim giderek artmaktadır (Gürcan ve Çağıltay, 2020).

Uzaktan eğitime yönelik yapılan sınıflamalarda teknolojinin belirleyici bir rol oynadığı görülmektedir. Yapılan bu sınıflamalarda ortaya çıkan her dönem bir önceki dönemi kapsayarak ilerlemektedir (Moore ve Kearsley, 2011). Başka bir ifadeyle uzaktan eğitimin gelişimini açıklayan dönem ve evrelerinin birbirinden bağımsız olmadığı, her dönemin bir önceki dönemi de kapsayıp, yığılarak ilerlediği gözlenmektedir (Rodriguez, 2012). Bu durum uzaktan eğitim süreçlerinde benimsenen eğitsel yaklaşımlar için de geçerlidir. Eğitsel yaklaşımlar da birbirlerinin üzerine yığılarak ilerlemiş, her pedagojik yaklaşım bir öncekinden beslenmiştir (Anderson ve Dron, 2011). Bu noktada, uzaktan eğitim alanındaki gereksinimlerin farkına varmak, uzaktan eğitim alanındaki araştırmacılara yol gösterme anlamında büyük bir öneme sahiptir.

Uzaktan eğitim ortamları; uzaktan eğitim, hayat boyu öğrenme, harmanlanmış eğitim ve senkronize ve senkronize olmayan öğrenme ortamlarının desteklenmesi dahil olmak üzere çeşitli alternatif öğretme ve öğrenme modelleri sunmaktadır (Garrison, 2011; Sangra vd., 2012). Uzaktan eğitim ortamları ile ilgili çalışmalar, farklı disiplinlerin özel gereksinimlerine göre çeşitli şekillerde uygulanabildiği için geniş bir disiplin yelpazesini de kapsamaktadır (Sangra vd., 2012; Tibaná-Herrera vd., 2018). Bununla birlikte; psikoloji, insan-bilgisayar etkileşimi, sosyoloji, öğretim tasarımı, eğitim ve iletişim, hayat boyu öğrenme gibi farklı birçok alanlardan araştırmacılar, uzaktan eğitim platformlarını geliştirebilmek ve bu platformların topluma uyarlanmasını sağlayabilmek için yapmış oldukları çalışmalarla bu alana katkıda bulunmaktadır (Tibaná-Herrera vd., 2018). Günümüzde uzaktan eğitim platformları, mevcut eğitim programlarını desteklemek ve eğitim programlarının erişilebilirliğini artırmak için birkaç farklı biçimde uygulanmaktadır (Garrison, 2011; Rahimi vd., 2015). Bu durum, öğrenme ortamlarını geliştirmek için önemli bir konudur. Öğrenme süreçlerinde fırsat eşitliği sağlayabilmek, hayat boyu öğrenme fırsatlarını artırmak, daha verimli bir öğrenme süreci gerçekleştirebilmek için uzaktan eğitim alanı, akademik araştırma ve uygulamaların odak noktası haline gelmiştir (Aparicio vd., 2016; Sunget al., 2016). Uzaktan eğitim ortamlarında bulunan öğrenenlerin sürece motive olma, sistemden düşük memnuniyet ile ayrılma ve etkileşim içinde bulunmama gibi sorunlar yaşadığı (Mitra, Sutisna ve Hilman, 2023) göz önüne alındığında, uzaktan eğitim ortamlarında yaşanan eksikliklerin ön plana çıkarılması ve bu ekikliklerin giderilmesi gerektiği ifade edilebilir. Bununla birlikte, bu alana katkıda bulunabilmek ve büyük resmi görebilmek için araştırmacıların, uzaktan eğitim alanında var olan ihtiyaçları ortaya çıkarabilmesi ve bu ihtiyaçları karşılayabilecek öneriler geliştirebilmesi, önemli bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır (Bernard vd., 2014; Wu vd., 2012). Ayrıca yapılan literatür incelemeleri neticesinde geniş ölçekli bir uzaktan eğitim sisteminde hangi alanların araştırma önceliği taşıdığına ilişkin gerçekleştirlen çalışmaların sınırlı olduğu da görülmüştür (Guri-Rosenblit, 2014; Tait, 2018). Bu noktalardan hareketle geniş ölçekli bir uzaktan eğitim sisteminde gerçekleştirilecek olan bu çalışmanın, uzaktan eğitim alanında var olan sorunların tespit edilmesi ve bu sorunlara çözümler sunulabilmesi açısından önem taşıdığı düşünülmektedir. Bununla birlikte, Açıköğretim Sisteminde hangi araştırma önceliklerine gereksinim duyulduğunun belirlenmesi de ileride gerçekleştirilecek çalışmalara yol gösterici nitelikte olacaktır. Bu konuda çalışmalar yapmakta olan Zawacki-Richter vd. (2020), mevcut literatürdeaçık ve uzaktan eğitim kurumlarının işleyişine yönelik birçok çalışmanın

bulunduğunu ancak araştırma önceliklerini belirlemeye yönelik bütüncül analizlerin yetersiz olduğunu dile getirmektedir. Dolayısıyla açık ve uzaktan eğitim hizmeti veren yükseköğretim kurumlarının sürdürülebilir öğrenme modelleri oluşturabilmesi için bu tür araştırma çabalarına ihtiyaç duyduğu ifade edilebilir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Alana ilişkin literatürde, uzaktan eğitim ortamlarında öğrenenlerin motivasyon eksikliği, etkileşim sorunları ve düşük memnuniyet gibi çeşitli problemlerle karşı karşıya kaldıkları görülmektedir. Bu sorunlar ise öğrenenlerin sistemden ayrılmasına veya başarısız sonuçların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla, uzaktan eğitim süreçlerinin kalitesini artırmak ve öğrenenlerin beklentilerini karşılamak için sistemin paydaşlarının görüşlerinin dikkate alınması, eğitim süreçlerinde kalıcı ve etkin çözümler üretilmesi adına gereklidir. Bu bağlamda, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi gibi geniş kitlelere hizmet sunan mega ölçekli bir sistemde, mevcut gereksinimleri ve araştırma önceliklerini belirlemek son derece önemlidir. Uzaktan eğitim alanındaki eğilimleri anlamaya yönelik araştırmaların sınırlı olduğu göz önüne alındığında, bu araştırmanın gerçekleştirilmesi, gelecekteki çalışmalara rehberlik edecek ve sistemden alınan verimi yükseltecektir. Böylece hayat boyu öğrenmenin etkin ve verimli biçimde sürdürülebilir hale gelmesine önemli bir katkı sağlanacaktır.

Hayat boyu öğrenme misyonuna sahip olan bir açık ve uzaktan eğitim kurumu olan Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi bünyesinde karşılaşılan zorlukların neler olduğunu tespit etmek, bu sorunlara çözüm önerileri sağlamak ve bu doğrultuda ihtiyaç duyulan araştırma önceliklerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu çalışma kapsamında ortaya konulan araştırma soruları şu şekildedir:

1. Geniş ölçekte bir açık ve uzaktan eğitim kurumunda hangi konularda ve hangi uygulama alanlarında bilimsel bilgi üretimine ihtiyaç vardır?

- Sistemde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri bağlamında düşünceleriniz nelerdir?

2. Geniş ölçekte bir açık ve uzaktan eğitim kurumunda gerçekleştirilmesi gereken araştırma konularının hangilerine öncelik verilmelidir?

Bu amaç doğrultusunda, sahip olduğu öğrenen sayısı bakımından ve hitap ettiği kitleler açısından geniş ölçekte hayat boyu öğrenme hizmeti veren bir açık ve uzaktan eğitim kurumunda ihtiyaç duyulan gereksinimler belirlenerek bu gereksinimleri karşılamanın yolları ortaya konmuştur. Bununla birlikte, belirlenen araştırma soruları kapsamında açık ve uzaktan eğitim sistemleri bünyesinde karşılaşılan zorlukların neler olduğu ve bu zorluklara nasıl bir çözüm önerisi getirilebileceğine de değinilmiştir. Bu bağlamda, bu çalışmanın daha verimli ve daha kaliteli bir hayat boyu öğrenme süreci için uygulayıcılara ve araştırmacılara bir kılavuz olacağı ifade edilebilir.

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu araştırmada kapsamında nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması deseni (case study) kullanılmıştır. Merriam (2013), durum çalışmasını sınırlı bir sistemin

derinlemesine betimlenmesi ve incelenmesi olarak tanımlamaktadır. Ayrıca durum çalışmalarında, birden fazla kaynaktan veri toplama işleminin gerçekleşmesi de beklenmektedir (Creswell, 2007). Bu doğrultuda, bu araştırma kapsamında çalışma konusu ile ilgili gerçekleştirilen uygulamaları içeren bir doküman analizi gerçekleştirilmiştir. Sonrasında ise Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sisteminde öncelikli araştırma konularının neler olabileceğine yönelik olarak alan uzmanlarının görüşlerine başvurulmuştur.

Katılımcılar

Bu çalışmada ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yaklaşımdaki temel anlayış, araştırmacılar tarafından belirlenmiş olan ölçütleri karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu çalışma kapsamında ölçüt olarak, katılımcıların Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sisteminde en az beş yıl süreyle hizmet vermiş olması gözetilmiştir. Bu kapsamda Açıköğretim Sisteminde yer alan ve çalışmaya gönüllü olarak katkı vermek isteyen akademik personel ve idari personelin görüşlerine başvurulmuştur. Bu doğrultuda on alan uzmanı belirlenmiş ve çalışma kapsamındaki görüşleri elde edilmiştir. Katılımcıların demografik bilgileri tablo 1. de gösterilmektedir.

Tablo 1

Katılımcılar

Katılımcı	Uzmanlık Alanı	Kıdem Yılı
Katılımcı 1	Açık ve Uzaktan Öğrenme	5
Katılımcı 2	Açık ve Uzaktan Öğrenme	14
Katılımcı 3	Açık ve Uzaktan Öğrenme	16
Katılımcı 4	Açık ve Uzaktan Öğrenme	9
Katılımcı 5	Açık ve Uzaktan Öğrenme	6
Katılımcı 6	Açık ve Uzaktan Öğrenme	20
Katılımcı 7	Açık ve Uzaktan Öğrenme	18
Katılımcı 8	Açık ve Uzaktan Öğrenme	12
Katılımcı 9	Açık ve Uzaktan Öğrenme	12
Katılımcı 10	Açık ve Uzaktan Öğrenme	11

Veri Toplama Aracı ve Veri Toplama Süreci

Durum çalışması deseninde kullanılan görüşme tekniği, araştırmacılara etkileşim, esneklik ve alt sorular yoluyla irdeleme olanakları sunar (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu noktadan hareketle, bu çalışma kapsamında altı sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formunun kullanıldığı odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Birçok akademik araştırma kullanılmış olan odak grup görüşmesi (Bloor, Frankland, Thomas veRobson, 2001), katılımcılardan derinlemesine bilgi alabilmek için kullanılan bir tekniktir. (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Odak grup görüşmelerinin amacı, belirlenen bir konu hakkında katılımcıların bakış açılarına, yaşantılarına, ilgilerine, deneyimlerine, eğilimlerine, düşüncelerine, algılarına, duygularına, tutum ve alışkanlıklarına dair derinlemesine, detaylı ve çok boyutlu nitel bilgi edinmektir (Bowling, 2002). Dolayısıyla bu tekniğin öne çıkan özelliği, katılımcılar arasındaki

etkileşimi artırmak ve bu durumun bir sonucu olarak yeni ve farklı fikirlerin ortaya çıkmasını sağlamaktır (Kitzinger,1995). Bu süreçte kullanılan en yaygın veri toplama aracı ise yarı yapılandırılmış görüşme forumlarıdır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014).

Bu çalışmanın araştırma soruları, uzaktan eğitimde kalite ölçütleri ve mevcut sorun alanları üzerine şekillenen güçlü bir kuramsal çerçeve temel alınarak geliştirilmiştir. Çerçevenin oluşturulmasında, Moore'un (2005) uzaktan eğitimde kaliteye yönelik tanımlamış olduğu beş temel gösterge — etkili öğrenme, erişim, öğrenen memnuniyeti, kurumsal memnuniyet ve maliyet etkililiği — temel referans noktası olarak alınmıştır. Bu göstergeler, açık ve uzaktan öğrenme sistemlerinin başarısını değerlendirmede evrensel nitelikte kabul edilmektedir. Bu nedenle, çalışmanın araştırma soruları tasarlanırken hem küresel hem ulusal hem de kurumsal ölçekte bu göstergelerin her birine dokunan temalar oluşturulmuştur.

Araştırma sorularının oluşturulmasında üç düzeyli bir yapı izlenmiştir:

1. Küresel düzey — Açık ve uzaktan öğrenmenin dünya ölçeğinde mevcut durumunu, imkânlarını ve sorunlarını değerlendirmeye yönelik bir çerçeve (Soru 1).
2. Ulusal düzey — Türkiye'deki açık ve uzaktan öğrenme uygulamalarının güçlü yönleri, geliştirmeye açık alanları ve güncel sorunlarını analiz etmeye yönelik odak (Soru 2).
3. Kurumsal düzey — Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi gibi geniş ölçekli bir açık ve uzaktan eğitim kurumunun mevcut durumun değerlendirilmesi, güçlü yönlerin belirlenmesi ve geliştirme alanlarının ortaya çıkarılması ve bu durumların diğer açık ve uzaktan öğrenme kurumları açısından da değerlendirilmesi (Soru 3).

Bu üç düzeyi destekleyen ek sorular ise araştırma alanındaki bilimsel eğilimleri (Soru 4), kurumsal düzeyde ihtiyaç duyulan araştırma alanlarını (Soru 5) ve önceliklendirilmesi gereken konuları (Soru 6) belirlemeye yöneliktir. Böylelikle, Moore'un kalite göstergeleri ile güncel sorun alanlarının sistematik bir şekilde ele alınması sağlanmış ve çalışmanın bulgularının hem kuramsal hem de uygulamalı açıdan anlamlı bir çerçevede konumlandırılması hedeflenmiştir.

Çalışma kapsamında kullanılacak olan yarı yapılandırılmış görüşme formu ise şu soruları içermektedir:

1. Dünyada açık ve uzaktan öğrenmenin durumunu nasıl değerlendirirsiniz? Ne tür imkanlar vardır? Yaşanan güncel sorunlar nelerdir?
2. Türkiye'de açık ve uzaktan öğrenmenin durumunu nasıl değerlendirirsiniz? Neler iyi yapılmaktadır? Hangi boyutlar geliştirilmeye açıktır? Güncel sorunlar nelerdir?
3. Açık ve uzaktan eğitim kurumlarında mevcut durumunu nasıl değerlendirirsiniz? Neler iyi yapılmaktadır? Hangi boyutlar geliştirilmeye açıktır? Güncel sorunlar nelerdir? (Kendi çalıştığınız birimi düşünerek cevaplayınız)
4. Son dönemlerde açık ve uzaktan öğrenme alanında gerçekleştirilen bilimsel araştırma çalışmalarında ne tür konulara odaklanılmaktadır?
5. Açık ve uzaktan öğrenme kurumlarında hangi konularda, uygulama alanlarında ya da sorunlara yönelik bilimsel bilgi üretimine ihtiyaç vardır?
6. Açık ve uzaktan öğrenme kurumlarında gerçekleştirilmesi gereken araştırma konularının hangilerine öncelik verilmelidir?

Veri Analizi

Çalışma kapsamında toplanan verilerin analiz edilmesi sürecinde içerik analizi tekniğinden faydalanılmıştır. Bu teknikte asıl amaç, toplanan verileri somut kavramlarla açıklayabilmektir. Bu amaçla toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu kapsamda odak grup görüşmesinden sonra elde edilen görüşler içerik analizi kısmına geçilebilmesi için bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bu süreçte veriler üç bağımsız araştırmacı tarafından incelenmiş olup, analiz sonucunda elde edilen temaların karşılaştırılması yapılmıştır. Bu noktada araştırmanın güvenirliği sağlamak için araştırmacılar arasındaki uyuma bakılmıştır. Bu doğrultuda Miles ve Huberman'ın (1994) "Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) x 100" formülü kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar bağımsız araştırmacılar arasındaki uyumun .94 olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla içerik analizi neticesinde elde edilen sonuçların güvenilir olduğu görülmektedir. Çalışma sürecinde elde edilen temalar ise (i) üretim, (ii) sunma-yürütme, (iii) ölçme ve değerlendirme ve (iv) iş geliştirme olmak üzere dört ana tema altında toplanmıştır. Bu dört ana tema altında elde edilen araştırma alanlarına ilişkin temalar, öncelik sıralamasını belirleyebilmek için katılımcıların oylamasına sunulmuştur. Bu süreçte her bir maddenin katılımcılar tarafından;

1=Hiç öncelikli değil,

2=Biraz öncelikli,

3=Orta düzeyde öncelikli,

4=Öncelik verilmeli,

5=En üst düzeyde öncelikli,

Ölçütleri doğrultusunda puanlanması sağlanmıştır. Bu süreçte maddelere ilişkin toplam ağırlıklı puanları belirleyebilmek için hiç öncelikle değil ve en üst düzeyde öncelikli seçeneklerine beşer puan verilmiştir. Bunu belirlerken her iki maddenin de ters maddeler olduğu ve aynı derecede önemli maddeler olduğu göz önünde bulundurulmuştur. Bu doğrultuda hiç öncelikli değil seçeneği -5 puan, en üst düzeyde öncelikli seçeneği ise +5 puan olarak konumlandırılmıştır. Ara maddeler ise sırasıyla 2, 3 ve 4 puan ile konumlandırılmıştır. Bu ölçütler doğrultusunda her bir ana tema altında yer alan maddelerin ağırlıklı bir notu olması sağlanmıştır. Elde edilen bu puanlar ise bir tablo halinde bulgular başlığı altında sunulmuştur.

Etik Konular

Bu çalışma Anadolu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri kapsamında 2008E104 numarasıyla Yayın ve Araştırma Teşvik Projesi türünde desteklenmiştir (01.12.2020-08.12.2023).

Bu çalışma Anadolu Üniversitesi'nin 24.06.2020 tarih ve 33432 sayılı Etik Kurul Onayı alınarak gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Bu çalışma her ne kadar Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi kapsamında yürütülmüş olsa da elde edilen bulgular, yalnızca bu kurumsal yapı ile sınırlı olmayıp, açık ve uzaktan öğrenme sistemlerinin genel işleyişine dair evrensel çıkarımlar sunmaktadır. Araştırma sürecinde ele alınan temel değişkenler, öğrencilerin öğrenme süreçleri, etkileşim biçimleri, teknolojik altyapı kullanım alışkanlıkları ve akademik başarıya etki eden faktörler gibi, farklı kurum ve bağlamlarda da geçerliliğini koruyan unsurlardır. Dolayısıyla, bulguların dayandığı kuramsal çerçeve ve metodolojik yaklaşım, başka ülkelerdeki veya farklı üniversitelerdeki açık ve uzaktan öğrenme sistemlerinde de benzer sonuçlar üretme potansiyeline sahiptir.

Ayrıca, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi, öğrenci sayısı, ders çeşitliliği, dijital içerik altyapısı ve sınav uygulamaları bakımından dünyanın önde gelen açık ve uzaktan öğrenme modellerinden biri olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle, burada elde edilen veriler, sadece kurumsal bir örneklemden değil, aynı zamanda geniş ölçekli bir uzaktan eğitim ekosisteminden beslenmektedir. Öğrenci demografisinin çeşitliliği, farklı yaş gruplarından, sosyoekonomik düzeylerden ve coğrafi bölgelerden gelen katılımcı profili, bulguların genellenebilirliğini artırmaktadır. Böylelikle, çalışmada ortaya çıkan eğilimler, açık ve uzaktan öğrenmenin farklı uygulama modellerine uyarlanabilecek şekilde yorumlanabilir.

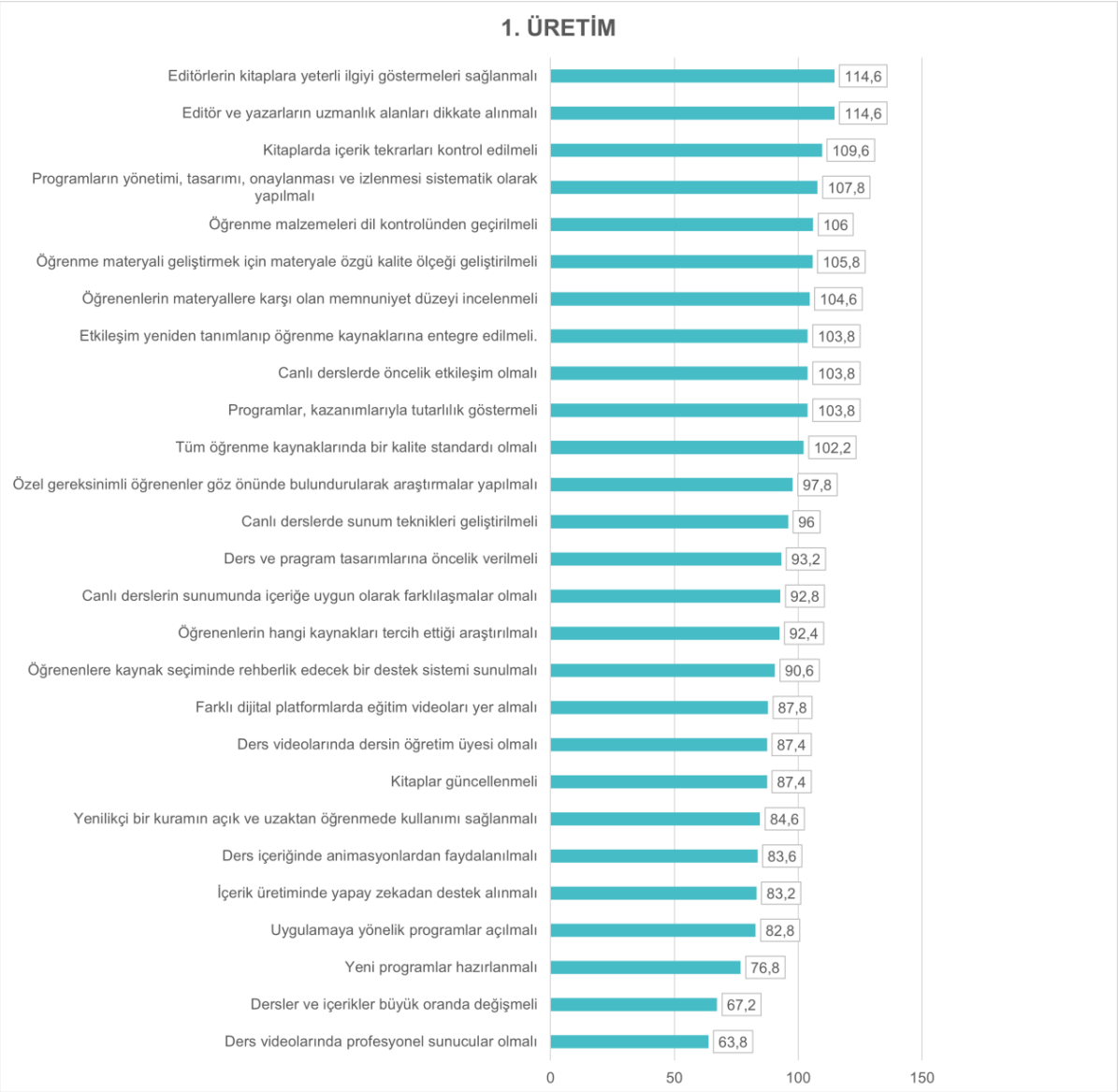
Sonuç olarak, çalışmanın bulguları, sadece Anadolu Üniversitesi özelinde mevcut durumu ortaya koymakla kalmayıp, açık ve uzaktan öğrenme sistemlerinin tasarımı, yürütülmesi ve değerlendirilmesine yönelik geniş kapsamlı öneriler sunmaktadır. Teknoloji entegrasyonu, öğrenci desteği, ölçme-değerlendirme yöntemleri ve öğrenme materyallerinin geliştirilmesi gibi alanlarda elde edilen çıkarımlar, benzer yapıya sahip tüm açıköğretim ve uzaktan eğitim kurumları için uygulanabilir niteliktedir. Bu yönüyle araştırma, yerel bağlamdan hareketle evrensel nitelikte sonuçlar üreten bir çalışma olarak değerlendirilebilir.

Çalışma kapsamında gerçekleştirilen görüşmeler neticesinde dört ana temaya ulaşılmıştır. Her bir ana tema ise kendi içinde açık ve uzaktan eğitim kurumlarına ilişkin araştırma önerileri olarak değerlendirilebilecek alt temalardan oluşmaktadır. Bu doğrultuda elde edilen ana temalar; (i) üretim, (ii) sunma-yürütme, (iii) ölçme ve değerlendirme ve (iv) iş geliştirme şeklindedir.

Üretim Boyutuna İlişkin Bulgular

Gerçekleştirilen bu çalışma kapsamında elde edilen ilk bulgular üretim alt boyutuna ilişkindir. Bu ana tema kapsamında Açıköğretim Sisteminde üretim alanında yapılabileceklere ilişkin çeşitli araştırma önerileri sıralanmıştır. Bu öneriler ve katılımcılar tarafından belirlenen öncelik sıraları şekil 1’ de gösterilmektedir.

Şekil 1
Üretim Alt Boyutuna İlişkin Araştırma Öncelikleri

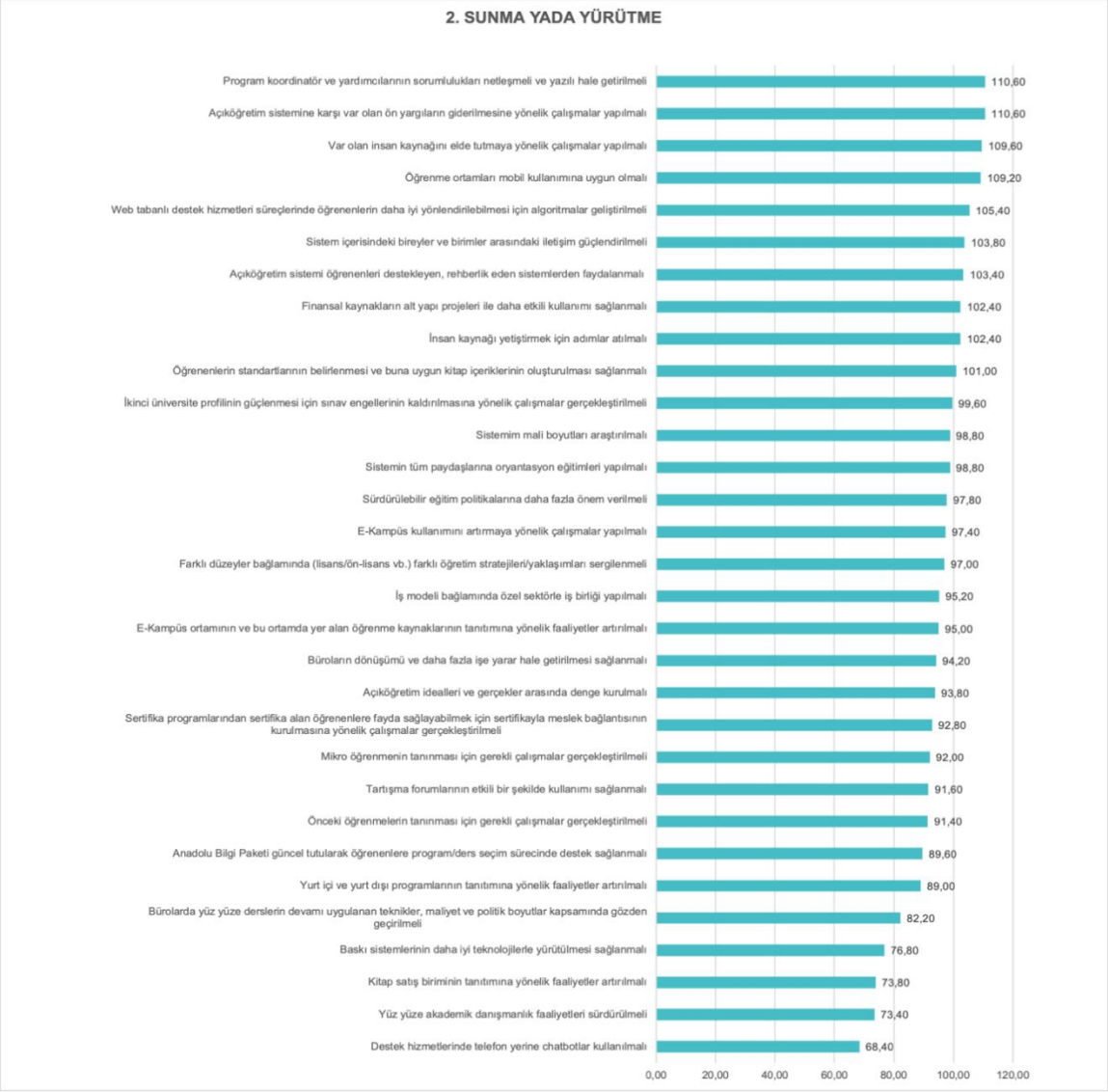
Şekil 1. incelendiğinde, açık ve uzaktan eğitim kurumlarına ilişkin üretim alt boyutunda bu sistemlere ait kitaplarının öne çıktığı görülmektedir. Bu doğrultuda elde edilen araştırma önerilerinin öncelik sıralamasına bakıldığında ilk sırada, "Editörlerin kitaplara yeterli ilgiyi göstermeleri sağlanmalı" alt teması olduğu görülmektedir. Bunu takip eden diğer alt temalar ise sırasıyla, "Editör ve yazarların uzmanlık alanları dikkate alınmalı", "Kitaplarda içerik tekrarları kontrol edilmeli", "Programların yönetimi, tasarımı, onaylanması ve izlenmesi sistematik olarak yapılmalı" şeklinde devam etmektedir. Açıköğretim sisteminin, öğrenenlere en fazla dokunduğu yer olan kitapların bu sıralamada öncelenmesi beklenen bir durum olarak değerlendirilmektedir. Kitapların yanı sıra, öğrenenlerin kayıtlı oldukları programlar, öğrenme süreçlerinde kullandıkları öğrenme malzemeleri gibi konularda öncelik verilmesi gereken diğer konular olarak ön plana çıkmaktadır.

Sunma-Yürütme Boyutuna İlişkin Bulgular

Açık ve uzaktan eğitim kurumları bünyesinde en fazla üzerinde durulan konulardan bir diğeri ise hizmet sunma ve sunulan bu hizmetleri sürdürülebilir şekilde yürütmedir. Çalışma kapsamında elde edilen bu alt boyut altında önerilen araştırma önerileri ise Şekil 2'de sunulmaktadır.

Şekil 2

Sunma-Yürütme Alt Boyutuna İlişkin Araştırma Öncelikleri

Şekil 2 incelendiğinde, sunma-yürütme boyutunda, sisteme kayıtlı olan öğrenenlerin programlarına ilişkin geliştirilmeler yapılması gerektiği öne çıkmaktadır. Bu bağlamda vurgulana tema "Program koordinatör ve yardımcılarının sorumlulukları netleşmeli ve yazılı hale getirilmeli" teması olmuştur. Bununla birlikte yine aynı öneme sahip olan diğer bir alt tema ise "Açıköğretim sistemine karşı var olan ön yargıların giderilmesine yönelik çalışmalar yapılmalı" teması olmuştur. Bu noktada özellikle sistemden mezun olan öğrenenlerin istihdam

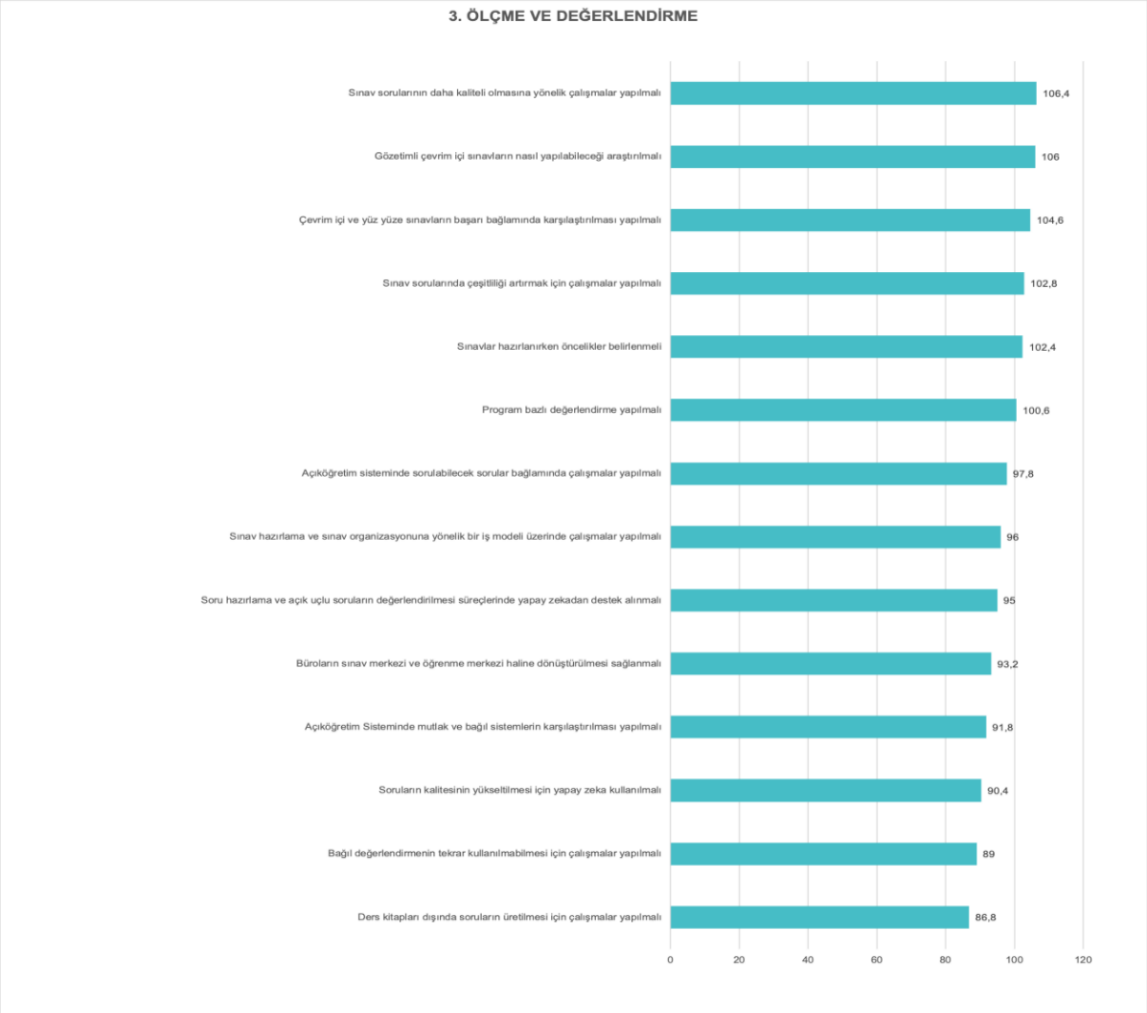
sorunu yaşamamaları adına olumlu bir izlenim yaratılması oldukça önemli bir yere sahiptir. Sunma-yürütme boyutunda elde edilen diğer öncelikli temalar ise sırasıyla "Var olan insan kaynağını elde tutmaya yönelik çalışmalar yapılmalı", "Öğrenme ortamları mobil kullanımına uygun olmalı", "Web tabanlı destek hizmetleri süreçlerinde öğrenenlerin daha iyi yönlendirilebilmesi için algoritmalar geliştirilmeli", "Sistem içerisindeki bireyler ve birimler arasındaki iletişim güçlendirilmeli" şeklinde olmuştur.

Ölçme Değerlendirme Boyutuna İlişkin Bulgular

Ölçme ve değerlendirme süreci tüm öğrenme sistemlerinde olduğu gibi açık ve uzaktan öğrenme sistemlerinde de oldukça önemli bir konumdadır. Bu konuda aksaklıklar yaşanması öğrenenlerin sisteme olan aidiyet duygularını olumsuz anlamda etkileyebilir. Dolayısıyla hayat boyu öğrenme misyonuyla hizmet veren geniş ölçekli açık ve uzaktan eğitim kurumlarının doğru işleyen bir ölçme değerlendirme sürecine ihtiyacı vardır. Gerçekleştirilen bu çalışma kapsamında ölçme değerlendirme boyutuna ilişkin elde edilen bulgular ise Şekil 3'te gösterilmektedir.

Şekil 3

Ölçme Değerlendirme Alt Boyutuna İlişkin Araştırma Öncelikleri

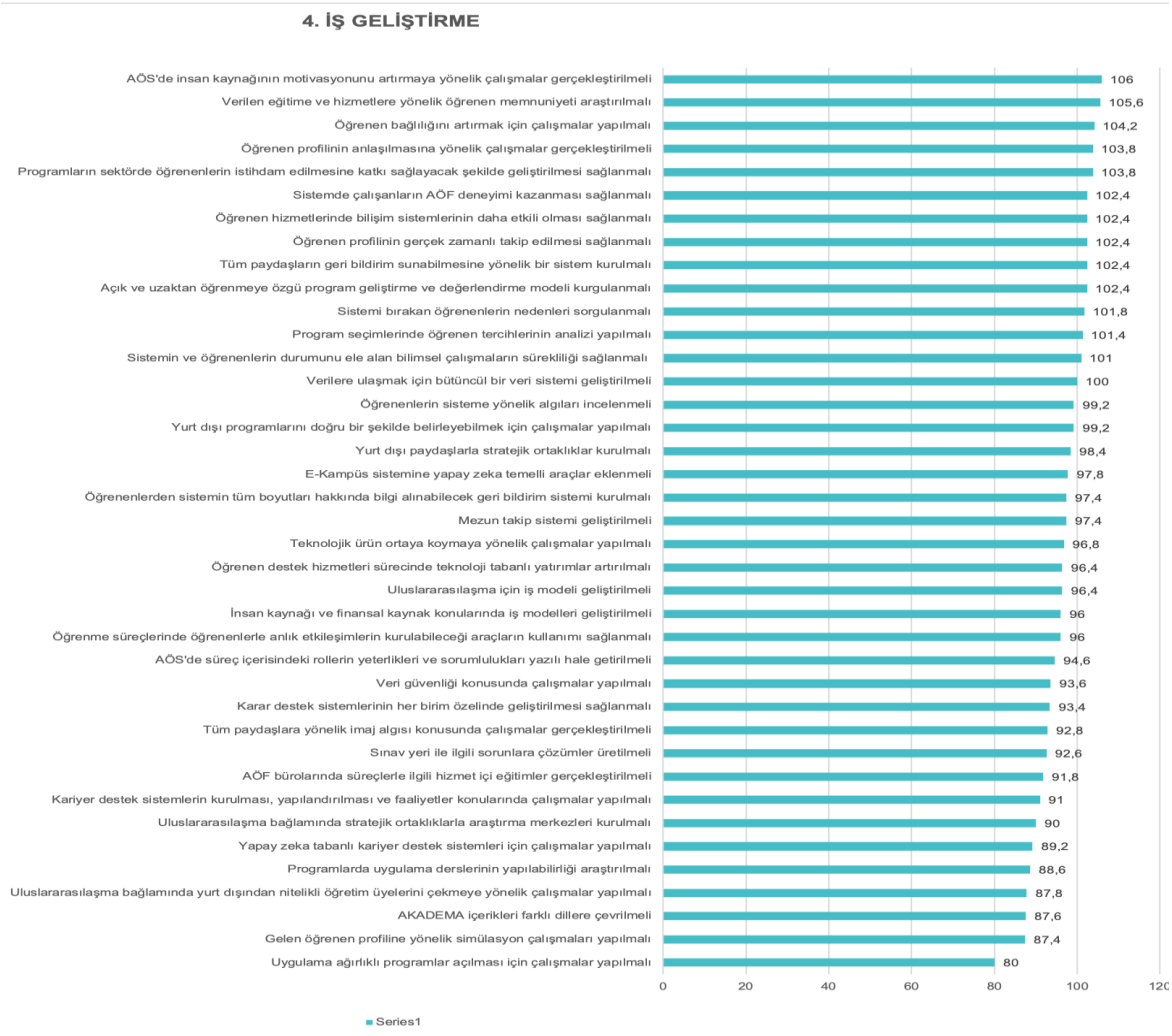
Şekil 3. incelendiğinde, ölçme değerlendirme sürecinin daha iyi noktalara ulaşabilmesi için sınav sorularına daha fazla önem verilmesi gerektiği görülmektedir. Bununla birlikte çevrimiçi sınav yapma kapasitesinin artması da bu sürece olumlu anlamda katkı sunacak diğer bir boyut olarak göz önüne çıkmaktadır. Bu alt temaların yanı sıra ön plana çıkan diğer alt temalar ise sınav sorularının çeşitliliğinin sağlanması, sınavların önceliklerinin belirlenmesi, program bazlı değerlendirmeler yapılması, sınav organizsyonu ve iş modellerinin belirlenmesi şeklinde belirlenmiştir.

İş Geliştirme Boyutuna İlişkin Bulgular

Ölçme ve değerlendirme süreci tüm öğrenme sistemlerinde olduğu gibi açık ve uzaktan öğrenme sistemlerinde de oldukça önemli bir konumdadır. Bu konuda aksaklıklar yaşanması öğrenenlerin sisteme olan aidiyet duygularını olumsuz anlamda etkileyebilir. Dolayısıyla hayat boyu öğrenme misyonuyla hizmet veren açık ve uzaktan eğitim kurumlarının doğru işleyen bir ölçme değerlendirme sürecine ihtiyacı vardır. Gerçekleştirilen bu çalışma kapsamında ölçme değerlendirme boyutuna ilişkin elde edilen bulgular ise Şekil 4'te gösterilmektedir.

Şekil 4

İş Geliştirme Alt Boyutuna İlişkin Araştırma Öncelikleri

Şekil 4 incelendiğinde, iş geliştirme unsurlarının temelinde insan kaynağının yattığı görülmektedir. Bu noktadan hareketle sistemde çalışan insan gücünün motive edilmesi, iş gücü kayıplarının yaşanmaması bunlarla birlikte sürdürülebilir bir şekilde yeni insan gücünün de sisteme dahil edilmesi gerektiği görülmektedir. İş geliştirme ana teması altında elde edilen ve önemi üst sıralarda olan alt temalar sırasıyla; "AÖS'de insan kaynağının motivasyonunu artırmaya yönelik çalışmalar gerçekleştirilmeli", "Verilen eğitime ve hizmetlere yönelik öğrenen memnuniyeti araştırılmalı", "Öğrenen bağlılığını artırmak için çalışmalar yapılmalı", "Öğrenen profilinin anlaşılmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirilmeli", "Programların sektörde öğrenenlerin istihdam edilmesine katkı sağlayacak şekilde geliştirilmesi sağlanmalı" şeklindedir.

Genel Bulgular

Çalışma kapsamında elde edilen bulgular bir bütün olarak değerlendirildiğinde, Açıköğretim Sisteminde ihtiyaç duyulan çalışma alanlarının kapsamlı bir şekilde vurgulandığı görülmektedir. Çalışmada belirlenen dört ana boyuta bağlı olarak ise katılımcıların en fazla üzerinde durdukları araştırma konuları Tablo 2'de özetlenmektedir.

Tablo 2

Çalışma Kapsamında En Fazla Vurgulanan Araştırma Konuları

Alt Temalar	En Fazla Vurgulanan Araştırma Konuları
Üretim	• Editör ve yazarların uzmanlık alanları dikkate alınmalı • Editörlerin kitaplara yeterli ilgiyi göstermeleri sağlanmalı • Kitaplarda içerik tekrarları kontrol edilmeli • Programların yönetimi, tasarımı, onaylanması ve izlenmesi sistematik olarak yapılmalı • Öğrenme malzemeleri dil kontrolünden geçirilmeli
Sunma ve Yürütme	• Açıköğretim sistemine karşı var olan ön yargıların giderilmesine yönelik çalışmalar yapılmalı • Program koordinatör ve yardımcılarının sorumlulukları netleşmeli ve yazılı hale getirilmeli • Var olan insan kaynağını elde tutmaya yönelik çalışmalar yapılmalı • Öğrenme ortamları mobil kullanımına uygun olmalı • Web tabanlı destek hizmetleri süreçlerinde öğrenenlerin daha iyi yönlendirilebilmesi için algoritmalar geliştirilmeli
Ölçme ve Değerlendirme	• Sınav sorularının daha kaliteli olmasına yönelik çalışmalar yapılmalı • Gözetimli çevrim içi sınavların nasıl yapılabileceği araştırılmalı • Çevrim içi ve yüz yüze sınavların başarı bağlamında karşılaştırılması yapılmalı • Sınav sorularında çeşitliliği artırmak için çalışmalar yapılmalı • Sınavlar hazırlanırken öncelikler belirlenmeli

İş Geliştirme	• AÖS'de insan kaynağının motivasyonunu artırmaya yönelik çalışmalar gerçekleştirilmeli • Verilen eğitime ve hizmetlere yönelik öğrenen memnuniyeti araştırılmalı • Öğrenen bağlılığını artırmak için çalışmalar yapılmalı • Programların sektörde öğrenenlerin istihdam edilmesine katkı sağlayacak şekilde geliştirilmesi sağlanmalı • Öğrenen profilinin anlaşılmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirilmeli

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Gerçekleştirilen bu çalışma, dünyadaki mega üniversiteler arasında yer alan Anadolu Üniversitesi bünyesindeki Açıköğretim Sistemi gibi geniş ölçeğe sahip açık ve uzaktan eğitim kurumlarında ihtiyaç duyulan çalışma alanlarını göz önüne sermektedir. Bu bağlamda çalışmanın sonuçları, Açıköğretim Sisteminin sahip olduğu aktif/pasif milyonlarca öğrenene daha kaliteli öğrenme hizmeti sunabilmesi açısından oldukça önemli bir yere sahiptir. Çalışma kapsamında elde edilen sonuçların ilki üretim ana boyutu altında gerçekleşmiştir.

Üretim boyutu, açık ve uzaktan eğitim kurumlarının temel unsurlarından biridir. Otto Peters'in endüstrileşme kuramı da (Peters, 2003) göz önüne alındığında, açık ve uzaktan eğitim kurumlarında milyonlarca öğrenene içerik üretilmesi, üretilen içeriklerin dağıtılması gibi önemli ana unsurlar bulunmaktadır. Dolayısıyla üretilen öğrenme içeriklerin ve öğrenme malzemelerinin hedeflerine ulaşabilmesi noktasında öncelenmesi gereken çalışma konularının olduğu düşünülmektedir. Bu noktada çalışma kapsamında elde edilen bulgular, açık ve uzaktan eğitim kurumlarında hangi noktalara öncelik verilmesi gerektiği konusunda da yol gösterici olmaktadır. Buna göre katılımcılar tarafından en fazla vurgulanan çalışma alanı, açık ve uzaktan eğitim kurumlarında okutulan ders kitapları olmuştur. Buna yönelik elde edilen tema ise "Editörlerin kitaplara yeterli ilgiyi göstermeleri sağlanmalı" temasıdır. Kitaplar, Açıköğretim sisteminde öğrencilerin en fazla tercih ettikleri öğrenme materyalleridir (Büyük vd., 2018). Dolayısıyla sistem içinde öğrenenlere en fazla dokunulan yer kitaplardır. Bu noktadan hareketle, kitapların içeriklerinin belirlenmesinde ve yazılmasında birinci dereceden sorumlu olan editörlerin bu süreçlerde oldukça ilgili olmaları gerekmektedir. İçeriklerin kapsam geçerliğine, güncelliğine ve doğruluğuna azami ölçüde dikkat edilmelidir. İçeriklerin güncellenmesi gerektiği yerlerde ilgili aksiyonların alınması da önemli bir nokta olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu temaya bağlı olarak gelişen diğer bir tema ise "Kitaplarda içerik tekrarları kontrol edilmeli" teması olmuştur. Bu bağlamda editörlerin içerikleri dikkatli bir şekilde kontrol etmeleri, içeriklerin amaçlara uygun olmadığı yerlere müdahale edilmesi gerektiği ifade edilebilir. Bu noktada editör-yazar ilişkisinin de sürekli canlı tutulması gerekmektedir. Kitaplar ile ilgili önemi vurgulanan diğer bir konu ise editör ve yazarların uzmanlık alanlarının dikkate alınması gerektiğidir. Kitapların içeriklerinin yeterli olması, güncel olması, amaç-kapsam ilişkisinin oluşması için editör ve yazarların ilgili alanda uzman olmaları son derece önemli bir noktadır. Çalışmaya katkı veren katılımcıların en fazla üzerinde durdukları konulardan biri, editörlerin ve editörler tarafından belirlenen yazarların ilgili kitap üzerine uzman olmaları ve ilgili konuda deneyim sahibi olmaları gerektiği yönündedir. Ancak bu sayede kitapların kalitesi yeterli düzeyde olabilecektir. Kitap konusuyla ilişkilendirilebilecek diğer bir araştırma konusu

da öğrenme malzemelerinin dil konusunda gözden geçirilmesi olmuştur. Gerek kitapların gerekse de öğrenme yönetim sistemi aracılığıyla öğrenenlere sunulan testler, ünite özetleri, videolar, alıştırmalar vb. gibi öğrenme malzemelerinin dil kontrolüne tabii tutulması önemli bir nokta olarak görülmektedir. Dil konusunda eksikliği olan malzemelerin öğrenme güçlüğüne de yol açabileceği göz önüne alındığında (Çelik ve Aykaç, 2023) dil konusunda titiz bir çalışma yapılması gerektiği ifade edilebilir. Üretim boyutunda önemi vurgulanan diğer bir konu ise açık ve uzaktan eğitim kurumlarında açılan programların yapısıyla ilgilidir. Öğrenenlerin kayıt yaptırdıkları programların tasarlanması, onaylanması, yönetilmesi ve izlenmesi önemli bir araştırma konusu olarak ön plana çıkmaktadır. Bu noktada program tasarımcılarına oldukça önemli görevler düştüğü söylenebilir. Programların planlanması aşamasında program tasarımı ve buna bağlı olan öğretim tasarımı gibi konulara öncelik verilmesi önemli bir noktadır (Czaplinski & Huijser, 2023). Açık ve uzaktan eğitim kurumları bünyesinde açılan ve açılacak olan programların öncelikle bir amaca hizmet etmesi, bu doğrultuda gereksinimlerin belirlenerek bu gereksinimler doğrultusunda hareket edilmesi, katılımcılar tarafından vurgulanan önemli konulardan biridir. Üretim noktasında üzerinde durulan diğer bir konu ise öğrenme malzemelerinde bir kalite standardı olması gerektiği yönündedir. Bu bağlamda, araştırmaya katkı sunan katılımcılar kalite ölçeği olması gerektiği ve malzemelerin bu kalite ölçeklerine tabii tutularak üretilmesi ve düzenlenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Sistemin kalitesini ön planda tutmak adına bu araştırma konusunun önemli olduğu ifade edilebilir. Bu sayede öğrenenlere sunulan içeriklerin kalitesinin artacağını söylemek mümkündür. Öğrenenlerin materyallere karşı olan memnuniyetlerinin belirlenmesi de yine kalite konusuyla benzer şekilde işe koşulması gereken diğer bir araştırma alanı olarak öne çıkmaktadır. Öğrenenlerin sisteme karşı memnuniyetlerini belirlemek, daha kaliteli işler yapma noktasında önemli bir aşama olarak değerlendirilmektedir (Arsenijević, Belousova & Tushnova, 2023). Öğrenme süreçlerinde etkileşimi ön planda tutmak, belirlenen kazanımlarla tutarlı içeriklerin ve programların üretilmesini sağlamak, özel gereksinimli öğrenenlere hitap edecek tasarımları kullanmak, canlı derslerin daha verimli bir şekilde geçmesini sağlamak gibi konular da yine katılımcılar tarafından vurgulanan diğer önemli araştırma öncelikleri arasında yer almaktadır.

Çalışma kapsamında elde edilen ikinci ana tema ise sunma-yürütme ana teması olmuştur. Bu noktada açık ve uzaktan eğitim kurumlarında öğrenenlere ve öğretim elemanlarına karşı yürütmesi gereken faaliyetlerin önemi vurgulanmaktadır. Sunma-yürütme ana teması bağlamında katılımcıların en çok önceledikleri iki konu program koordinatör ve yardımcılarının sorumlulukları ve açık ve uzaktan eğitim sistemlerine karşı var olan ön yargıların giderilmesi olmuştur. Üretim ana temasında olduğu gibi sunma ve yürütme ana temasında da programlara ilişkin görüşler ağırlık kazanmaktadır. Programlar, açık ve uzaktan eğitim kurumlarının yürütmekte olduğu tüm etkinlikleri kapsadığı için bu konuda aksiyonlar alınması, katılımcıların en çok önemsediği konuların başında gelmektedir. Bu bağlamda programlarda koordinatör ve koordinatör yardımcıları olarak belirlenen kişilerin ilgili program konusunda uzman olmaları ve ilgili alanda deneyim sahibi olmaları önemli bir gereksinim olarak ön plana çıkmaktadır. Bu noktada görevlendirilen kişilerin görevlerinin neler olması gerektiği de yazılı bir metin olarak kendilerine iletilmelidir. Katılımcıların koordinatörlük konusunda değindiği diğer bir konu ise bu görevlendirmelerin sürdürülebilir olmasının sağlanması noktasında olmuştur. Denetim mekanizmalarının önemli bir rol üstleneceği bu yapının sağlıklı bir şekilde kurulması açık ve uzaktan eğitim kurumlarının ana damarlarından birini oluşturan programların sağlam zeminde ilerleyebilmesi açısından oldukça önemli bir

noktadır. Ülkemizde açık ve uzaktan eğitim kurumlarına karşı var olan olumsuz ön yargıların giderilebilmesi de özellikle mezun öğrenenlerin istihdam edilebilirlik anlamında sistemin ihtiyaç duyduğu önemli gereksinimlerden biri olarak ortaya çıkmaktadır. Bu konuda katılımcılar, üniversite-sanayi iş birlikleri kurularak açık ve uzaktan eğitim kurumlarının daha detaylı bir şekilde sektöre anlatılması gerektiğinin altını çizmektedir. Sistem içinde var olan gelişmelerin iş dünyasına aktarılması, var olan ön yargının önüne geçebilmek için önemli bir adım olabileceği ifade edilebilir. Çalışma kapsamında açık ve uzaktan eğitim kurumları bünyesinde değinilmesi gereken diğer bir sorunun ise var olan insan kaynağı ile ilgili olduğu görülmektedir. Bu noktada katılımcıların var olan insan kaynağının elde tutulamadığına yönelik şikayetleri oldukça yoğun bir şekilde vurgulanmıştır. İşi bilen ve ilgili alanda deneyim sahibi olan çalışanlar, daha iyi şartlarla dışarıda iş bulabilmekte ve bunun sonucunda iş gücü kayıpları yaşanabilmektedir. Bu durumun önüne geçilebilmesi için devlet destekli politikaların hayata geçirilmesi önemli bir gereksinim olarak ön plana çıkmaktadır. Özellikle teknik becerilere sahip insanların aldıkları maaşlardan daha fazla kazanabilmesine yol açacak alternatif yollar üretilmesi gerekmektedir. Sunma-yürütme ana teması kapsamında ulaşılan bir başka önemli araştırma alanı ise mobil kullanıma uygun öğrenme ortamlarının yaygınlaştırılmasına yönelik olmuştur. Bu bağlamda sistemde bünyesinde kullanılan tüm otomasyonların ve dijital ortamların mobil kullanıma uygun olması gerekmektedir. Bu noktada her cihazda aynı verimin alınabileceği responsive tasarımlara (Dutson, 2014) ağırlık verilmelidir. Bu sayede hayat boyu öğrenme misyonu kapsamında öğrenenlerin bulundukları her yerden ve istedikleri her zamanda öğrenme süreçlerine dahil olabilmeleri kolaylaştırılacaktır. Açık ve uzaktan eğitim kurumları bünyesinde üzerinde durulması gereken diğer önemli alan ise destek hizmetleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda makine öğrenmesi temelli üretken yapay zeka teknolojisinden faydalanmak ve bu doğrultuda algoritmalar geliştirerek sistem bünyesine dahil olan herkesin hizmetine sunmak daha verimli bir öğrenme süreci için önemli bir gereksinimdir. Bununla birlikte düzenlenecek olan kullanıcı dostu ve birbirleriyle iletişime geçebilecek otomasyonlar sayesinde sistem içindeki herkesin etkili ve verimli bir iletişim sürecine dahil olması da sağlanabilecek önemli unsurlardan biri olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca sistem içindeki finansal kaynakların alt yapı projeleri veya bilimsel araştırma projeleri kapsamında doğru bir şekilde kullanımını sağlamak da sistemin işleyişi açısından önemli bir gereksinim olarak görülmektedir.

Çalışma kapsamında üzerinde durulan diğer bir ana tema ise Ölçme-Değerlendirme teması olmuştur. Öğrenme hizmeti veren kurumlarda her zaman öncelikli sırada yer alan ölçme- değerlendirme konusu (Guàrdia, Crisp & Alsina, 2020) kurumların amaçlarına sağlıklı bir şekilde ulaşabilmeleri için oldukça önemli bir konumda yer almaktadır. Öğrenme süreçlerinde kontrol, ölçme ve değerlendirme bileşeni sayesinde yapılır (Mohan, 2023). Öğrenme süreçlerinin planlaması ve yönlendirilmesi süreçlerinin yanı sıra, öğrenenlerin başarısının ölçülmesinde etkin olarak kullanılan ölçme ve değerlendirme bileşeni, öğrenenlerin başarılarını ve eksikliklerini belirlemek, öğretim yöntemlerinin etkililiğini anlamak ve uygulanan programın kuvvetli ve zayıf yanlarını ortaya çıkarmak için yapılmaktadır (Painsky, 2023). Dolayısıyla açık ve uzaktan eğitim sistemleri gibi büyük ölçekte öğretim süreci sağlanan bir sistemde ölçme-değerlendirme unsularının oldukça önemli bir konumda olduğu ifade edilebilir. Bu noktadan hareketle, mevcut ölçme-değerlendirme süreçlerinin nasıl işlediği, bu süreçlerde ne gibi düzenlemelere ihtiyaç duyulduğu ve ihtiyaç duyulan noktalara nasıl çözümler getirilebileceği üzerinde durulması gereken noktalardır. Gerçekleştirilen bu çalışma

kapsamında katılımcıların ölçme-değerlendirme konusunda en fazla değindikleri unsurun, soru kalitesi olduğu görülmektedir. Ölçme-değerlendirme standartlarının soruların kalitesiyle doğru orantılı bir şekilde arttığı (Akdere, Jiang & Lobo, 2022) düşünüldüğünde, soru kalitesini artırmanın yollarını arayacak çalışmalara önem verilmesi gerektiği ifade edilebilir. Bu noktada yine kitap editörleri ve bölüm yazarlarının ilgili alanda uzman ve ilgili kişiler olması gerektiğinden bahsedilebilir. Açık ve uzaktan eğitim kurumlarında sınav sorularının kitap editörleri veya bölüm yazarları tarafından üretildiği düşünüldüğünde, sınav sorusu hazırlama ile ilgili gerçekleştirilecek olan hizmet içi eğitimlerin de soru kalitesini artırmak için gerekli olduğu ifade edilebilir. Çalışma kapsamında sınav soruları bağlamında üzerinde durulan diğer önemli bir araştırma konusu ise sınav sorularında çeşitliliğin sağlanması yönünde olmuştur. Katılımcılar, sınav sorularındaki çeşitliliğin artırılarak kapsam geçerliliğinin daha fazla artacağını, daha çeşitli alanlarda öğrencilerin ölçme-değerlendirme süreçlerine girebileceklerini ve buna bağlı olarak da daha adil bir ölçme-değerlendirme sistemine ulaşılabileceğini vurgulamaktadır. Bu noktada, öğrencilere yönetilebilecek kısa cevaplı sorular, boşluk doldurma soruları, eşleştirme soruları, uzun cevaplı sorular gibi çeşitli soru tipleri sayesinde öğrenenlerin öğrenme süreçlerinde edindikleri kazanımları daha fazla yansıtabilmelerine imkan tanınabilmesi mümkündür (Mohan, 2023). Katılımcılar bununla birlikte, ölçme-değerlendirme araçlarının çeşitlenmesinin de diğer bir alternatif olarak değerlendirilebileceğini ifade etmektedirler. Buna göre süreç değerlendirmesine yönelik araçların kullanımı neticesinde; derslere katılımın değerlendirilmesi, derslerdeki performansların değerlendirilmesi, ürün dosyalarının (portfolyo) değerlendirilmesi, tartışma forumundaki etkinliklerin değerlendirilmesi, proje çıktılarının değerlendirilmesi gibi alternatif yollara başvurulabileceği de ifade edilebilir. Çalışma kapsamında elde edilen bu sonuçla benzer doğrultuda olarak Simonson, Smaldino, Albright ve Zvacek (2003)'de, açık ve uzaktan öğrenme ortamlarında kâğıt-kalem (çoktan seçmeli, klasik yazılı sınav, kompozisyon yazma, boşluk doldurma, doğru-yanlış) sınavlarının yanı sıra performans değerlendirme, ürün dosyası (portfolyo), proje, probleme dayalı öğrenme gibi daha çok yapılandırmacı yaklaşımların kullanılabileceği başka alternatif yöntemlerin olduğunu da ifade etmektedir. Soruların yanı sıra açık ve uzaktan eğitim kurumlarında uzun yıllardır üzerine düşünülen diğer önemli bir konu ise sınavların çevrimiçi ortamda güvenilir bir şekilde yapılabilmesidir. Bu konu çalışmaya katkı sunan katılımcılar tarafından oldukça yoğun bir şekilde ifade edilmiştir. Bu noktada öne çıkan araştırma konuları ise gözetimli çevrim içi sınavların nasıl yapılabileceği ile çevrim içi ve yüz yüze sınavların başarı bağlamında karşılaştırılması olarak elde edilmiştir. Gözetimli çevrimiçi sınavların yapılabilmesi, açık ve uzaktan eğitim kurumlarının öğrenenlerine birçok alanda sağlamış olduğu esnekliği ölçme-değerlendirme aşamasında da sağlaması anlamına gelecektir. Dolayısıyla güvenli bir çevrimiçi ölçme-değerlendirme sınavı yapabilmek, açık ve uzaktan eğitim kurumları bünyesinde araştırılması gereken en önemli araştırma konularından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konuda açık ve uzaktan eğitim kurumları bünyesinde gerçekleştirilen bir çalışmada Kılınç, Okur ve Usta (2021), çevrimiçi ölçme değerlendirme süreçlerinin güvenliği için; tek ekran uygulaması, biometrik özelliklerin işe koşulması, internet tarayıcı kilidinin kullanılması, 360 derece kameraların kullanılması, sorulara zaman sınırı uygulanması gibi öneriler sunmuşlardır.

Çalışma kapsamında elde edilen son bulgular, iş geliştirme ana teması altında elde edilmiştir. Açık ve uzaktan eğitim sistemlerinin milyonlara hitap etmesi, sistemin sürekli olarak canlı kalmasını da beraberinde getirmektedir. Açık bir sistem olarak değerlendirilebilecek olan

açık ve uzaktan eğitim sistemleri hem öğrenenlerinden hem de bünyesinde çalışan akademik ve idari kadrodan sürekli dönütler alarak kendini güncelleyen, isteklere cevap verebilen bir yapıdadır. Bu noktada iş geliştirme süreçleri önemli bir yere sahiptir. Çalışma kapsamında elde edilen bulgular, katılımcıların en fazla insan gücüne önem verdiklerini göstermektedir. Bu bağlamda, açık ve uzaktan eğitim sistemlerinde çalışan insan kaynağının motivasyonun sağlanması önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireylerin daha fazla verimli olabilmesi için gerekli olan motivasyonun sağlanmasının önemi Harerimana, Csiernik, Kerr ve Forchuk (2020) tarafından da vurgulanmaktadır. Bu noktada sistem içinde bireylerin gerek maddi gerekse de manevi açıdan yeterli doyuma ulaşmalarını sağlamak gerektiği ifade edilebilir. Özellikle de teknik beceri gerektiren noktalarda önemli katkılar sağlayan çalışanlara devlet destekli politikalar ile ek bütçe artışı sağlanabilir. Bunun yanı sıra çalışma koşulları düzenlenebilir. Bunun yanı sıra sistem bünyesinde verilen hizmetlerin sorgulanması gerekliliği de çalışma kapsamında ulaşılan diğer önemli bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrenenler başta olmak üzere akademik ve idari personelin verilen hizmetlerin hangisinden ne kadar memnun olduklarını belirlemek, iş geliştirme süreçlerinde ileriye yönelik planlamalar yapabilmek için önemli bir unsurdur. Ayrıca sisteme dahil olan öğrenenlerin profillerini belirlemeye yönelik çalışmalar yapmak da yine ileride verilecek olan hizmetlerin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için önemli bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır. Bunlarla birlikte sosyal bulunuşluk anlamında sorun yaşamaya meyilli olan açık ve uzaktan öğrenenlerin (Guo, Zeng & Zhang, 2023) sisteme olan aidiyetlerini artıracak çalışmaların yapılmasının gerekliliği (Kılınç, Altınpulluk, 2021) de çalışma kapsamında ulaşılan bir başka araştırma konusu olarak ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda programların ve derslerin etkileşime dayalı olarak geliştirilmesi, öğrenenleri iletişimde ve etkileşimde tutacak olan öğrenme malzemelerinin ve öğrenme ortamlarının işe koşulması gerektiği ifade edilebilir. Diğer bir değişle etkileşimsel uzaklığın azaltılması gerekmektedir. Öğrenenlerin kendi aralarında ve öğreticilerle diyaloglar geliştirebilecekleri ortamların ve malzemelerin sağlanması, öğrenenlerin sürece karşı olan memnuniyetlerini artıracağı gibi etkileşimsel uzaklık seviyelerini de azaltacaktır (Karaoglan- Yilmaz, Zhang, Ustun & Yilmaz, 2024). Bu durum öğrenme çıktılarının zenginleşmesine de katkı sunacaktır. Açık ve uzaktan eğitim kurumlarında sunulan öğretim programlarının gerçekleştirilecek olan üniversite-sanayi iş birliği neticesinde daha çok öğrenenlerin istihdam edilebilmesine olanak sağlayacak şekilde geliştirilmesi gerekliliği de çalışılması gereken bir başka araştırma önceliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Gerçekleştirilecek olan görüşmeler neticesinde hangi alanlarda ve nasıl bir eğitim almış olan öğrenenlerin istihdam konusunda daha avantajlı olacağı belirlenebilir ve bu doğrultuda programlar geliştirilebilir. Bu sayede toplumda açık ve uzaktan eğitim kurumlarına karşı var olan olumsuz algının giderilmesi de sağlanabilir.

Çalışma kapsamında elde edilen sonuçlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde; üretim, sunma-yürütme, ölçme-değerlendirme ve iş geliştirme olmak üzere dört ana başlıkta açık ve uzaktan eğitim kurumları bünyesinde ihtiyaç duyulan alanlarda gerekli olan araştırma önerilerinin elde edildiği ifade edilebilir. Bu kapsamda en fazla üzerinde durulan araştırma öncelikleri önem sırasına göre şu şekilde sıralanabilir:

Tablo 3

Açık ve uzaktan eğitim kurumları için en çok vurgulanan öncelikler

Araştırma Önceliği	Boyutu
Editör ve yazarların uzmanlık alanları dikkate alınmalı	Üretim Boyutu
Editörlerin kitaplara yeterli ilgiyi göstermeleri sağlanmalı	Üretim Boyutu
Açık ve uzaktan eğitim sistemlerine karşı var olan ön yargıların giderilmesine yönelik çalışmalar yapılmalı	Sunma - Yürütme
Program koordinatör ve yardımcılarının sorumlulukları netleşmeli ve yazılı hale getirilmeli	Sunma - Yürütme
Kitaplarda içerik tekrarları kontrol edilmeli	Üretim
Var olan insan kaynağını elde tutmaya yönelik çalışmalar yapılmalı	Sunma - Yürütme
Öğrenme ortamları mobil kullanımına uygun olmalı	Sunma - Yürütme
Programların yönetimi, tasarımı, onaylanması ve izlenmesi sistematik olarak yapılmalı	Üretim
Sınav sorularının daha kaliteli olmasına yönelik çalışmalar yapılmalı	Ölçme Ve Değerlendirme
Öğrenme malzemeleri dil kontrolünden geçirilmeli	Üretim
Gözetimli çevrim içi sınavların nasıl yapılabileceği araştırılmalı	Ölçme Ve Değerlendirme
AÖS'de insan kaynağının motivasyonunu artırmaya yönelik çalışmalar gerçekleştirilmeli	İş Geliştirme
Verilen eğitime ve hizmetlere yönelik öğrenen memnuniyeti araştırılmalı	İş Geliştirme
Web tabanlı destek hizmetleri süreçlerinde öğrenenlerin daha iyi yönlendirilebilmesi için algoritmalar geliştirilmeli	Sunma - Yürütme
Çevrim içi ve yüz yüze sınavların başarı bağlamında karşılaştırılması yapılmalı	Ölçme Ve Değerlendirme
Öğrenen bağlılığını artırmak için çalışmalar yapılmalı	İş Geliştirme
Programların sektörde öğrenenlerin istihdam edilmesine katkı sağlayacak şekilde geliştirilmesi sağlanmalı	İş Geliştirme
Öğrenen profilinin anlaşılmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirilmeli	İş Geliştirme
Sınav sorularında çeşitliliği artırmak için çalışmalar yapılmalı	Ölçme Ve Değerlendirme
Sınavlar hazırlanırken öncelikler belirlenmeli	Ölçme Ve Değerlendirme

Öneriler

Gerçekleştirilen bu çalışma kapsamında elde edilen sonuçlar bağlamında uygulayıcılara ve araştırmacılara yönelik olarak şu öneriler ifade edilebilir:

Çalışma kapsamında belirlenmiş olan her bir araştırma konusu, uzaktan eğitim hizmeti veren kurumlar için yol gösterici niteliktedir. Bu kurumlarda görev yapan yöneticilerin belirlenen konular çerçevesinde bir eylem planı geliştirmesi, daha verimli bir öğrenme süreci için önemli bir nokta olarak görülmektedir.

Uzaktan eğitim alanında çalışmalar yapan araştırmacılar makale, bildiri, tez gibi yayınlarda bu çalışma kapsamında belirlenen araştırma konularını ele alarak uygulamaya yönelik bilimsel çalışmalar gerçekleştirebilirler. Bu sayede, yapılacak olan çalışmalar pratikte bir soruna çözüm getirebilecek önemli çalışmalar olarak alana katkı sağlayabileceklerdir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

1. Araştırmacı: Fikir/Kavram, Tasarım ve Dizayn, Veri Toplama ve İşleme, Analiz ve Yorum, Alanyazın Taraması, Yazım
2. Araştırmacı: Tasarım ve Dizayn, Alanyazın Taraması, Analiz ve Yorum, Yazım
3. Araştırmacı: Fikir/Kavram, Tasarım ve Dizayn, Veri Toplama, Analiz ve Yorum

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu çalışma Anadolu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri kapsamında 2008E104 numarasıyla Yayın ve Araştırma Teşvik Projesi türünde desteklenmiştir (01.12.2020-08.12.2023).

Çatışma Beyanı

Çalışmayı gerçekleştiren araştırmacıların herhangi bir kişi ya da kuruluş ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

Akdere, M., Jiang, Y., & Lobo, F. D. (2022). Evaluation and assessment of virtual reality-based simulated training: exploring the human–technology frontier. *European Journal of Training and Development*, *46*(5/6), 434-449.

Arsenijević, J., Belousova, A., & Tushnova, Y. (2023). Students satisfaction with online higher Education during the COVID-19 pandemic. *Education Sciences*, *13*(4), 364-381.

Bozkurt, A., & Sharma, R. C. (2020). Emergency remote teaching in a time of global crisis due to CoronaVirus pandemic. *Asian journal of distance education*, *15*(1), 1-6.

Büyük, K., Kumtepe, A. T, Uça Güneş, E. P., Koçdar, S., Karadeniz, A., Özkeskin, E. E., Güneş, İ., Kara, Y. ve Öztürk A. (2018). *Uzaktan Öğrenenler ve Öğrenme Malzemesi Tercihleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Czaplinski, I., & Huijser, H. (2023). The role and application of learning theories in the virtual University. In *Technology-Enhanced Learning and the Virtual University* (pp. 227-244). Singapore: Springer Nature Singapore.

Çelik, S., ve Aykaç, N. (2023). Türk Dili ve Edebiyatı Ders Kitaplarının Eleştirel Düşünme Açısından Değerlendirilmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi*, *11*(2), 117- 157.

Dutson, P. (2014). *Responsive mobile design: Designing for every device*. Addison-Wesley Professional.

Guàrdia, L., Crisp, G., & Alsina, I. (2020). Trends and challenges of e-assessment to enhance student learning in higher education. *Learning and Performance Assessment: Concepts, Methodologies, Tools, and Applications*, 1575-1595.

Guo, Q., Zeng, Q., & Zhang, L. (2023). What social factors influence learners' continuous intention in online learning? A social presence perspective. *Information Technology & People*, *36*(3), 1076-1094.

Guri-Rosenblit, S. (2014). 3 Distance Education Systems and Institutions in the Online Era: An Identity Crisis. In O. Zawacki-Richter & T. Anderson (Ed.), *Online Distance Education: Towards a Research Agenda* (pp. 109-130). Athabasca: Athabasca University Press. https://doi.org/10.15215/aupress/9781927356623.006

Harerimana, B., Csiernik, R., Kerr, M., & Forchuk, C. (2020). Extrinsic factors influencing the person's motivation for engagement and retention in the addiction recovery process. A systematic literature review. *Rwanda Journal of Medicine and Health Sciences*, *3*(1), 93-108.

Hodges, C., Moore, S., Lockee, B., Trust, T., & Bond, A. (2020). The difference between emergency remote teaching and online learning. *Educause review*, *27*(1), 1-9.

Karaoglan-Yilmaz, F. G., Zhang, K., Ustun, A. B., & Yilmaz, R. (2024). Transactional distance perceptions, student engagement, and course satisfaction in flipped learning: a correlational study. *Interactive Learning Environments*, *32*(2), 447-462.

Kılınç, H., Okur, M. R., & Usta, I. (2021). The opinions of field experts on online test applications and test security during the covid-19 pandemic. *International Journal of Assessment Tools in Education*, *8*(4), 975-990.

Kılınç, H., & Altınpulluk, H. (2021). Çevrimiçi Öğrenme Ortamlarında İçerik Üreten Öğrenenlerin Topluluk Hissi Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *50*(2), 1127-1153.

Mitra, S. N., Sutisna, E., & Hilman, C. (2023). Online and Distance Education in the Modern Era. *At-Tasyrih: jurnal pendidikan dan hukum Islam*, *9*(2), 107-116.

Mohan, R. (2023). *Measurement, evaluation and assessment in education*. PHI Learning Pvt. Ltd.

Rapanta, C., Botturi, L., Goodyear, P., Guàrdia, L., & Koole, M. (2020). Online university teaching during and after the Covid-19 crisis: Refocusing teacher presence and learning activity. Postdigital science and education, 2(3), 923-945.

Tait, A. (2018). Open universities: The next phase. *Asian Association of Open Universities Journal*, *13*(1), 13-23.

Veletsianos, G. (2020). *Learning online: The student experience*. JHU Press.

Zawacki-Richter, O. (2021). The current state and impact of Covid-19 on digital higher education in Germany. *Human behavior and emerging technologies, 3*(1), 218-226.

Zawacki-Richter, O., Kerres, M., Bedenlier, S., Bond, M., & Buntins, K. (2020). *Systematic reviews in educational research: Methodology, perspectives and application* (p. 161). Springer Nature.

Extended Abstract

Introduction

Distance education, one of the main veins of lifelong learning, is a relatively new field compared to other fields (Zawacki-Richter & Naidu, 2016). Therefore, it can be stated that the number of studies conducted in the field of distance education is less in terms of diversity and quantity compared to other fields. On the other hand, Otto Peters, one of the leading figures in the field of distance education, stated that studies in distance education have made remarkable progress since the 1960s (Peters, 2014). Distance education, which offers alternative teaching and learning models, including blended learning and the support of synchronous/asynchronous learning environments (Garrison, 2011), covers a wide range of disciplines as it can be applied in various ways according to the specific needs of different disciplines (Sangra et al., 2012; Tibaná-Herrera et al., 2018). In this way, distance education systems are the number one alternative for learners who adopt the lifelong learning paradigm. The field of distance education has become the focus of academic research and applications in order to provide equal opportunities in learning processes, increase lifelong learning opportunities, and realize a more efficient learning process (Aparicio et al., 2016; Sunget al., 2016). However, in order to contribute to this field and to see the big picture, it is important for researchers to be able to reveal the existing needs in the field of distance education and to develop suggestions that can meet these needs (Bernard et al., 2014; Wu et al., 2012). From this point of view, this study, which will be carried out within Anadolu University, an important distance education institution, is thought to be important in terms of identifying the existing problems in the field of distance education and providing solutions to these problems. In addition, determining which research priorities are needed in the Open Education System will also guide future studies. In the literature, it is seen that learners in distance education environments face various problems such as lack of motivation, interaction problems and low satisfaction. These problems, in turn, cause learners to leave the system or lead to unsuccessful outcomes. Therefore, in order to improve the quality of distance education processes and to meet the expectations of learners, it is necessary to take into account the views of the stakeholders of the system in order to produce permanent and effective solutions in educational processes. In this context, it is extremely important to determine the current needs and research priorities in a mega-scale system such as Anadolu University Open Education System that provides services to large masses. Considering that there is limited research to understand the trends in the field of distance education, conducting this research will guide future studies and increase the efficiency of the system. Thus, a significant contribution will be made to the effective and efficient sustainability of lifelong learning. The research questions put forward within the scope of this study, which was carried out in order to identify the difficulties encountered within Anadolu University Open Education System, which has a lifelong learning mission, to provide solutions to these problems and to determine the research priorities needed in this direction, are as follows:

1. On which subjects and in which application areas is there a need for scientific knowledge production in our open education system? - What are your thoughts on the problems in the system and suggestions for solutions?

2. Which research topics should be prioritized in our open education system?

In line with this purpose, the requirements needed in a distance education system that provides lifelong learning services on a mega scale such as Anadolu University Open Education System, which ranks third in the world in terms of the number of learners it has, have been determined and ways to meet these requirements have been revealed. In addition, within the scope of the research questions identified, the difficulties encountered within the Open Education System and how a solution can be proposed to these difficulties have also been addressed. In this context, it can be stated that this study will be a guide for practitioners and researchers for a more efficient and higher quality lifelong learning process.

Method

In this study, case study design, one of the qualitative research methods, was used. Merriam (2013) defines case study as an in-depth description and examination of a limited system. Yin (1984) defines case study as a research method used when the research focuses on "how" and "why" questions, when the researcher has little or no control over the events, when the event or phenomenon is studied within its natural life framework, and when the link between the event and real life is not clear enough.

In this context, criterion sampling method, which is one of the purposive sampling methods, was preferred in this study. The basic understanding of the criterion sampling method is to study all situations that meet a set of predetermined criteria. Here, a set of pre-prepared criteria can be used or the criteria can be developed by the researcher (Yıldırım & Şimşek, 2011). As a criterion, it was considered that the participants should have served in Anadolu University Open Education System for at least five years. In this context, the opinions of academic staff and administrative staff in the Open Education System who were willing to voluntarily contribute to the study were sought.

The main data collection technique in case study design is interview. The interview technique used in this design provides researchers with opportunities for interaction, flexibility and examination through sub-questions (Yıldırım & Şimşek, 2008). In this context, a focus group interview using a semi-structured interview form consisting of 6 questions was used to obtain data within the scope of this study. Content analysis method was used to analyze the data. The main purpose of content analysis is to reach concepts and relationships that can explain the collected data. For this purpose, the collected data must first be conceptualized, then organized logically according to the emerging concepts and themes explaining the data must be determined accordingly (Yıldırım & Şimşek, 2011). In this context, the reports prepared by the moderators working in each group at the end of the focus group interviews were transferred to the computer environment and the content analysis stage was started. The content analyses were carried out by three independent researchers and the themes obtained as a result of the analysis were provided.

Findings

As a result of the interviews conducted within the scope of the study, four main themes were reached. Each main theme consists of sub-themes that can be considered as research proposals for Anadolu University Open Education System. The main themes obtained in this

direction are; (i) production, (ii) presentation-execution, (iii) measurement and evaluation, and (iv) business development.

It is seen that Open Education books stand out in the production sub-dimension of Anadolu University Open Education System. When the priority ranking of the research suggestions obtained in this direction is examined, it is seen that the sub-theme "Editors should be ensured to show sufficient interest in the books" is in the first place.

In the delivery-execution dimension, the need to improve the programs of the learners enrolled in the system comes to the fore. In this context, the most emphasized theme was "The responsibilities of program coordinators and assistants should be clarified and written down".

When the measurement and evaluation sub-dimension is examined, it is seen that more importance should be given to exam questions in order for the measurement and evaluation process to reach better points. In addition, increasing the capacity to conduct online exams is another dimension that will contribute positively to this process.

In the business development dimension, it is seen that human resources lie at the basis of business development elements. From this point of view, it is seen that the manpower working in the system should be motivated and new manpower should be included in the system in a sustainable manner.

Conclusion and Discussion

When the results obtained within the scope of the study are evaluated as a whole; it can be stated that the necessary research recommendations have been obtained in the areas needed within Anadolu University Open Education System under four main headings: production, presentation-execution, measurement-evaluation and business development. In this context, the most emphasized research priorities can be listed as follows in order of importance:

- The areas of expertise of editors and authors should be taken into account
- Ensure that editors pay sufficient attention to the books
- Efforts should be made to eliminate the existing prejudices against the open education system
- Program coordinator and The responsibilities of deputies should be clarified and written down
- Repetition of content in books should be checked
- Efforts should be made to retain existing human resources
- Learning environments should be suitable for mobile use
- Management, design, approval and monitoring of programs should be systematic
- Efforts should be made to improve the quality of exam questions
- Examination efforts should be made to increase diversity in questions
- Understanding the learner profile studies should be carried out

Contribution Rate of the Researchers

1. Researcher: Idea/Concept, Design and Conception, Data Collection and Processing, Analysis and Interpretation, Literature Review, Writing

2. Researcher: Design and Conception, Literature Review, Analysis and Interpretation, Writing

3. Researcher: Idea/Concept, Design and Conception, Data Collection, Analysis and Interpretation

Support and Acknowledgment

This study was supported by Anadolu University Scientific Research Projects under the Publication and Research Incentive Project type with the number 2008E104 (01.12.2020-08.12.2023).

Statement of Conflict of Interest

The researchers who conducted the study have no conflict of interest with any person or organization.